

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Литвиненко А. В.

*Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
м. Харків*

Є переконання, що процеси, які відбуваються в Україні, орієнтуються на постіндустріальний розвиток. Тож, необхідним є реформування моделі ресурсного-матеріально розвитку і вдосконалення структурно-функціональних інститутів. У свою чергу, потрібна адаптація цих інститутів до умов глобального середовища, яке теж перебуває в стані трансформації. Саме тому чітке розуміння перспектив економічного розвитку національної економіки внаслідок інституційних перетворень потребує постійного детального дослідження і обґрунтування.

Зростаюча актуальність інституційних досліджень є переконливим свідченням посилення та авторитету інституціонального напрямку економічної теорії у світовому та вітчизняному науковому середовищі.

До основних напрямків інституційних перетворень, як правило, включають : укріплення законності, надання змоги та забезпечення гарантій реальних прав власності, виконання контрактів, норм, правил у суспільстві, розвиток неформальних правил, якісне удосконалювання функціонуючих інститутів, створення інститутів соціального партнерства та організацій, які координують і регулюють інтереси соціальних груп у суспільстві.

Більшість економічних та інших реформ в Україні має на меті зміну кількості трансакцій, а далі – зменшення об'єму трансакційних витрат. В перші роки незалежності в Україні з'явилося дуже багато нових економічних та суспільно-політичних інститутів: ринок, банки, біржі, приватні фірми.

Низький рівень ефективності інституційних реформ пов'язані з низкою оцінкою чи ігноруванням ролі неформальних інститутів в процесі трансформації формальних.

Інституціональні перетворення в Україні справили негативний вплив на відтворювальні процеси в економіці, а також посилили її структурні диспропорції. Так, для України збереження сировинної спеціалізації не спричинятиме створення господарюючих суб'єктів, виробнича діяльність яких буде потребувати використання інноваційного продукту.

Використання комплексного інституційного підходу, який би урахував характерні риси інституційних напрямків, буде спрямоване на проведення інституціональних реформ. Поділ інститутів на зовнішні та внутрішні поширює рамки досліджень та пізнання перехідних процесів. Ясність, стабільність правил у суспільстві, забезпечення їх змінення у випадку інновацій, буде сприяти отриманню максимальної вигоди від існування інститутів. Успіх проведення трансформаційних перетворень залежить від безперервного процесу еволюції культури у суспільстві, а інституційна економічна теорія є одним з головних напрямків української економічної думки. Проте, інституційний напрямок в Україні ще знаходиться у стадії становлення.